

KERNHEM BIJ EDE. VAN JACHTSLOT TOT KOSTSCHOOL

> Fred Vogelzang

In de Kleine Reeks van de NKS verschijnt binnenkort een nieuw deel, over het huis Kernhem aan de rand van de Veluwe, bij Ede. Het huidige huis is gebouwd aan het begin van de negentiende eeuw als onderdeel van een buitenplaats, maar het staat deels op de fundamenten van een middeleeuws jachtslot.

Tussen Bennekom en Lunteren ligt een relatief smalle strook vruchtbare grond, waar in de middeleeuwen akkers en weilanden lagen. Aan de oostkant begonnen de bossen en de zandverstuivingen van de Veluwe, ten westen werden ze begrensd door het uitgestrekte veengebied van het Rhenense Veen. Pas in de vijftiende eeuw werden die veengebieden langzaam ontgonnen. De Veluwe behoorde aanvankelijk tot het territorium van de Utrechtse bisschop, die de bevolking kerstende en er kerken stichtte. De Gelderse hertogen breidde hun macht echter ten koste van de bisschop uit. Ze versterkten de stad Wageningen en ook ten noorden daarvan kregen ze kastelen en boerderijen in bezit. Daar hoorde ook het goed Kernhem bij. Hoe dat er uitzag in die tijd, weten we niet.

In 1402 werd Reinald IV de nieuwe hertog van Gelre. Toen zijn zoon Eduard in 1410 trouwde schonk hertog Reinald hem het gebruik van Kernhem, waar een aantal boerderijen bij hoorde. Misschien stond er al een versterkt huis, maar dit werd door Eduard direct ingrijpend verbouwd. Dat weten we door de rekeningen die daarvan zijn overgeleverd. Het nieuwe huis had in ieder geval een toren en waarschijnlijk een zaalbouw en stond op een ommuurd en omgracht eiland. Daarvoor lag een voorburch met nog eens een gracht.

Later kwam Kernhem in handen van de familie Van Hoekelum, die zich ook Van Arnhem noemde. Hoekelum was een kasteel vlakbij Kernhem. De Van Hoekelums hadden oorspronkelijk de naam 'De Jager' gevoerd. Dat had te maken met hun functie

van jagermeester. Zo'n jagermeester en zijn knechten dienden streng op stroperij toe te zien. De eigenaar van Kernhem was dus nu de hertogelijke jagermeester. Daar stond echter wel tegenover dat hij veel uitgaven had om de knechten, paarden en honden voor de jacht te trainen en te verzorgen. Helaas raakte de familie later in financiële problemen en moest zij bezittingen verkopen. Daarmee raakte ze ook het jagermeesterschap kwijt.

Door vererving kwam Kernhem later in de hoogadelijke familie Van Wassenaer. Voor hen was het Edese huis slechts een van de vele kastelen en buitenplaatsen die de familie bezat. Kernhem werd beheerd door een rentmeester en meestal verhuurd. Om het huis heen lagen siertuinen, een moestuin en boomgaarden. Later werden ook lange zichtassen, zowel naar het westen als in de richting van de Veluwe aangelegd. De as naar het oosten kwam uit in een doolhof van eikenhakhout, waar men aange-naam kon wandelen.

Begin negentiende eeuw besloot de toenmalige eigenaar het middeleeuwse kasteel tot op de fundering af te breken. Op diezelfde plek kwam een modern, rechthoekig herenhuis te staan en ook de tuinen werden gemoderniseerd. Anna Maria Moens begon op Kernhem een deftig internaat voor meisjes en jongens onder de twaalf jaar. Moens stond bekend om haar ferme optreden.

> HET HUIS KERNHEM TEGENWOORDIG. FOTO ALBERT SPEELMAN.

NIEUWE
UITGAVE
IN DE
KLEINE REEKS
NKS

NIEUW BOEK

Veel meer over de bewogen zeshonderdjarige geschiedenis van Kernhem leest u in de nieuwe uitgave die deze winter verschijnt. ■